

ВПЛИВ РИЗИКІВ НА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ ТА ШЛЯХИ ЇХ НЕЙТРАЛІЗАЦІЇ

асист. Голишева Є.О., студент гр. МК-11 Чикалова А.С.

«Зелений» туризм – це подорожі в сільську місцевість з метою відпочинку у середовищі, наближеному до природи. Цей вид туризму все більше поширюється в розвинених країнах. Питання організації підприємств «зеленого» туризму в Україні вперше почали підіймати у 1996 році, проте, незважаючи на той факт, що за 18 років на території нашої країни з'явилося понад 1000 «зелених» садиб, розвиток та популярність цього виду рекреації ще не на бажаному рівні.

«Зелений туризм» є легітимним видом діяльності. Його визнано окремим видом туризму, розвиток якого є пріоритетним напрямом державної політики у статтях 4 та 6 Закону України «Про туризм», № 324 від 15.09.1995 р. Право особистих селянських господарств займатися сільським зеленим туризмом визначено і в статті 1 Закону України «Про особисте селянське господарство», № 742 від 15.05.2003 р. Указ №1356, 20.12.2000 р. «Про Основні засади розвитку соціальної сфери села». Однак, слід зазначити, що туристичне підприємство, як і будь-яке інше, піддається економічним ризикам, пов'язаним з його виробничою, посередницькою та іншою діяльністю.

У вітчизняній та зарубіжній літературі існують різні думки із приводу сутності ризику. Багатою аспектам цього питання приділили увагу такі вчені: А. Владимирова, А.М. Германчук, Л.В. Балабанова, А. Зозулюк, С.М. Ілляшенко, Л.А. Кукурудза, Л.О. Ігоненко, Н.Н. Ушакова та інші. Певні аспекти «зеленого» туризму висвітлені у працях відомих учених у галузях різних наук, в т.ч. і туризмознавства, зокрема: Ю. Алексєєва, В. Євдокименко, М. Лендела, В. Мікловди та інших дослідників.

Ризик у туристичній діяльності – це ймовірність того, що будь-яке туристичне підприємство не може уникнути певних витрат або збитків, якщо при прийнятті управлінських рішень були допущені помилки чи прорахунки.

Ризики сфери «зеленого» туризму можна розділити на дві категорії:

1) ризикує *турист*, який купує туристичний продукт (незнання іноземної мови, незнайоме місце перебування, втрата багажу, медичне захворювання, пограбування, непередбачувані події під час екскурсій тощо)

2) ризикує *саме туристичне підприємство*, яке також зобов'язане надати послуги харчування, проживання й відпочинку, що пов'язано з фінансовими втратами в зв'язку з виникненням ризикових обставин [1].

Ризики у туризмі поділяють на: 1) виробничі (ризики повного припинення діяльності з якогось напрямку через неможливості поїздок туристів унаслідок форс-мажорних обставин, напр., військові дії, стихійні лиха, епідемії тощо); 2) фінансові (ризики відмови клієнта від туристичної поїздки; ціновий ризик; ризик банкрутства; валютні ризики, пов'язані зі зміною курсу однієї іноземної валюти по відношенню до іншої тощо); 3) інвестиційні (ризики відмови від укладених угод про надання позик, інвестицій або кредитів); 4) страхові (певні події, на випадок яких проводиться страхування, такі як, стихійні лиха, автомобільні катастрофи, ризик невиконання зобов'язань партнерами і т.д.) [4].

Оскільки туризм є специфічною галуззю економіки, то й ризики є відповідними: ризик знищення архітектурної та культурної спадщини внаслідок масової рекреації та туризму; ризик порушення традиційних способів господарювання та економічна експлуатація місцевого населення; ризик психологічного дискомфорту і негативного емоційного напруження; ризик погіршення якості навколишнього середовища; збільшення транспортних потоків та натовпів, рівня шуму тощо). З метою зменшення чи нейтралізації

ризиків у туристичній сфері, перш за все, потрібно чітко визначити своє місце на ринку туристичних послуг.

Важливим фактором є належний стан загальної (пошта, банк, телефонні мережі, пункти торгівлі, система водопостачання, очисні споруди і каналізації, дороги тощо) та туристичної інфраструктури (облаштування місць та засобів відпочинку на період міжсезоння та поганої погоди). Значна роль відводиться й рівню підготовки кадрів у туризмі (екскурсоводів, адміністраторів тощо). Позитивним моментом стане і ухвалення Закону про «зелений» туризм, адже особливістю «зеленого» туризму є те, що наданням туристичних послуг займаються не професіонали, а господарі селянських особистих, підсобних та фермерських господарств, які спираються на наявні місцеві ресурси.

Щоб послабити негативний вплив ризику, треба створювати фінансовий резерв, який визначається як середня величина втрат. Ці кошти виключені з обороту, отже, не приносять прибутку.

1. Білецька І.М. Організація підприємницької діяльності у туризмі: навчальний посібник / І.М. Білецька, І.Ф. Карташевська, О.В.Плугарь; за заг.ред. С.Ю.Цюхли; Таврійський нац.ун-т ім. В.І. Вернадського. – Сімферополь : ДІАЙПІ, 2011. – 244 с.

2. Закон України «Про особисте селянське господарство» від 15.05.2003 № 742-IV.

3. Закон України «Про туризм» від 15.09.1995 № 324/95-ВР за станом на 10 травня 2005 р. – К. : Парламентське вид-во, 2005. – 33 с.

4. Розвиток туристичного бізнесу регіону: Навчальний посібник / За ред. д.е.н., проф. Школи І.М. – Чернівці : Книги – ХХІ, 2007. – 292 с.

5. Спілка сприяння розвитку сільського зеленого туризму в Україні. Міжнародна науково-практична конференція «Розвиток сільського туризму в Україні», 26-27 жовтня 2007 р. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.greentour.com.ua>

6. Телетов О.С. Інтерактивний маркетинг сільського зеленого туризму в Україні / О.С. Телетов, Ю.А. Уманцева // Економічні проблеми сталого розвитку; зб. тез доповідей наук.-техн. конференції викладачів, співробітників, аспірантів і студентів факультету економіки та менеджменту (19–23.04.2010). – Суми : СумДУ. – 2010. – Ч.3. – С. 134-135.

Голишева, Є.О. Вплив ризиків на діяльність підприємств зеленого туризму та шляхи їх нейтралізації [Текст] / Є.О. Голишева, А.С. Чикалова // Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О.Ф., м. Суми, 6-8 травня 2014 р.: у 2-х т. / За заг. ред.: О.В. Прокопенко, О.В. Люльова. - Суми : СумДУ, 2014. - Т.2. - С. 189-190.